International Journal of Kannada Research
of
Kannada Research

International Journal of Kannada Research
www.kannadajournal.com

ISSN: 2454–5813
IJKR 2022; 8(2): 94-97
© 2022 IJKR
www.kannadajournal.com
Received: 20-02-2022
Accepted: 26-03-2022

Dr. Anantha S
Principal, Government First Grade College, Koppa, Chikkamagaluru District, Karnataka, India

Corresponding Author:
Dr. Anantha S
Principal, Government First Grade College, Koppa, Chikkamagaluru District, Karnataka, India

ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ

Dr. Anantha S

ಪರಿಚಯ

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ನೆರವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟವೆಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಖಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಏಕ ರೀತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಯುರೋಪ್ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಹತ್ವದ ಶಾಸನಗಳ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ 18ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸನಗಳೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತಾಧಿಕಾರ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಹೊರತಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ. 1893ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನ್ಯೂಜಿಲ್ಯಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತಾದನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಾ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಎಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವೆಂದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣವೇ? ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣವೇ? ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಬಲೀಕರಣವೇ ಅಥವಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಬಲೀಕರಣವೇ? ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಬಲೀಕರಣವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಸಬಲೀಕರಣವೆಂದರೆ ಈ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿರುವ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಸಬಲೀಕರಣ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಬಲೀಕರಣ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಅಂಶಗಳು ಕ್ರೋಢೀಕೃತಗೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಬಲೀಕರಣಕರಣಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯು ಯಾವ ರೀತಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೇವಲ ಪುರುಷ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನೀಡದೆ ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ನೀಡುತ್ತಾ ಬರಲಾಗಿದ್ದು, ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿ ನೀಡುತ್ತಾ ಬರಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೂಡ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನದೊಂದಿಗೆ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ಅವರು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಂದು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ನಿಲುವಿಗೆ ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ 1986ರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಮೊದಲು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನ ಸರಿಸುಮಾರು ಏಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು. ಅಂದರೆ ಯಾವುದೇ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ ಪ್ಲೆಟೊ ತನ್ನ ರಿಪಬ್ಲಿಕ್ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿದ್ದರು

ಎಂಬುದಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನವು ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಅವಕಾಶ ಮಾತ್ರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಚೈನಾ, ಭಾರತ, ರೋಮ್, ನಾಗರೀಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಉಂಟಾದ ಕಾರಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಗುಂಪುಗಳು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡವು. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನವನ್ನು 19ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ, ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು, ಉದ್ಯೋಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ನಿಖರವಾದ ಚಾಲನೆ ದೊರೆತಂತಾಯಿತು.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ನೆರವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟವೆಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಏಕ ರೀತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಯುರೋಪ್ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಹತ್ವದ ಶಾಸನಗಳ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ 18ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸನಗಳೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತಾಧಿಕಾರ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಹೊರತಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ 1892ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನ್ಯೂಜಿಲ್ಯಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ 1908ರಲ್ಲಿ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ, ಕೆನಡಾಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. 1913ರಲ್ಲಿ ನಾರ್ವೆ, 1915ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪ್ಯಾನಿಷ್, 1923ರಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕಾ, 1960ರ ನಂತರ ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾ, ಜೋರ್ಡಾನ್, ಕುವೈತ್, ಸೌದಿ ಅರೇಬಿಯಾ ಮತ್ತು 1971ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಿಡ್ಜರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಿದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚೀನಾ, ಭಾರತದಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಸ್ಥರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬರ್ಮಾ ಮತ್ತು ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್ ಮಹಿಳೆಯು 1932ರಲ್ಲಿ ಬರ್ಮಾದ ಮಹಿಳೆಯು 1935ರಲ್ಲಿ ಮತಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ನಂತರ, 1947ರಲ್ಲಿ ಚೀನಾ ಮತ್ತು ಜಪಾನ್ ಮಹಿಳೆಯು 1960ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಮತ್ತು ಆಫ್ರಿಕಾಗಳಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕರಿಯರಿಗೆ 1994 ರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. 1913ರಲ್ಲಿ ನಾರ್ವೆ, 1915ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪ್ಯಾನಿಷ್, 1923ರಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕಾ, 1960ರ ನಂತರ ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾ, ಜೋರ್ಡಾನ್, ಕುವೈತ್, ಸೌದಿ ಅರೇಬಿಯಾ ಮತ್ತು 1971ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಿಡ್ಜರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಿದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಸ್ಥರದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಬರ್ಮಾ ಮತ್ತು ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್ ಮಹಿಳೆಯು 1932ರಲ್ಲಿ ಬರ್ಮಾದ ಮಹಿಳೆಯು 1935ರಲ್ಲಿ ಮತಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ನಂತರ 1947ರಲ್ಲಿ, ಚೀನಾ ಮತ್ತು ಜಪಾನ್ ಮಹಿಳೆಯು 1960ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಮತ್ತು ಆಫ್ರಿಕಾಗಳಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕರಿಯರಿಗೆ 1994 ರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಮಹಿಳಾ ರಾಜಕೀಯ ಮತಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ 17 ಮತ್ತು 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜ್ಞಾನ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತವು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ಭಾರತ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಇದ್ದು 1917ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಅವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಇವೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 1921ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಮತಾಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡಿತು. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ 1935ರ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಕಾಯಿದೆಯು ಮಹಿಳಾ ಮತಾಧಿಕಾರವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಾದ್ಯಂತ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಆದರೆ 1950ರಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ 21 ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತಿ ಹೊಂದಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಿತು. ಆದರೆ ಈ ವಯೋಮಿತಿಯನ್ನು ಈಗ 18 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಉದಾರವಾದಿ ರಾಜಕೀಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಯವರ ಚಿಂತನೆಗಳ ಪ್ರಭಾವವೇ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಮಹಿಳಾ ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಒಂದನೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಮಹಾಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎರಡನೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ದೊರಕಿತು. ಇದು ಯಾವ ಮಟ್ಟದ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಇದು 1946 ರ ನಂತರ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಂಡಳಿಯ ಶಾಶ್ವತ ಅಂಗ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.

ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಚಾಲನೆ ದೊರೆಯಿತು. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ 51 ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತಾಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದವು. ಇದಲ್ಲದೆ ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯು 1952ರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ನಡಾವಳಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದಿಸಿತು.

ಈ ನಡಾವಳಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಪುರುಷರಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇದು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದ ಮೊದಲ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನು ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ನಂತರ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ 1975ನೇ ವರ್ಷವನ್ನು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ವರ್ಷ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿತು. ನಂತರ 1975 ರಿಂದ 1985 ರ ದಶಕವನ್ನು ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದಶಕ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದವು. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ

ಕೋಷ್ಟಕ 1.

ರಾಷ್ಟ್ರ	ಮಹಿಳೆಯರು	ಶೇಕಡಾವಾರು
ಸ್ವೀಡನ್	158	48.3
ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್	64	37.9
ಫಿನ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್	75	37.5
ನಾರ್ವೆ	64	37.9
ನೆದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್	55	36.7
ಐಸ್ ಲ್ಯಾಂಡ್	21	30.3
ಜರ್ಮನಿ	195	31.8
ನ್ಯೂಜಿಲ್ಯಾಂಡ್	39	32.2
ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್	118	17.9
ಭಾರತ	44	8.2

ಮೂಲ: ಖಟಣಜಡಿ ಕಚಿಡಿಟುಚಿಟಜಟಣಚಿಡಿಥಿ ಗಟಿಠಟಿ, 2005

ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡವು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರವಾರು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾರು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಮೂಲಕ ಅವರುಗಳ ಸಬಲೀಕರಣದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದ್ದು ಅದನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯು ಹೇಗೆ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶ್ವದ ಆಯ್ದ ಕೆಲವು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ – 1 ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಅಂದರೆ ಶೇ. 45.3 ರಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಸ್ವೀಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಉಳಿದಂತೆ ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಶೇ. 37.9, ಫಿನ್‌ಲ್ಯಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಶೇ. 37.5, ನಾರ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 37.9, ನೆದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ 36.7, ಐಸ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಶೇ. 33.3, ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 31.8, ನ್ಯೂಜಿಲ್ಯಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಶೇ. 32.2, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಶೇ. 17.9. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೇ. 82ರಷ್ಟು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿನ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಶೇ. 50ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯತೆ ಇರುವುದು ಕೂಡ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಭಾರತದಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು, ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ

ಕೋಷ್ಟಕ 2: ಭಾರತದ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ

ವರ್ಷ	ಲೋಕಸಭೆ			ರಾಜ್ಯಸಭೆ		
	ಸ್ಥಾನಗಳು	ಮಹಿಳೆಯರು	ಶೇಕಡಾವಾರು	ಸ್ಥಾನಗಳು	ಮಹಿಳೆಯರು	ಶೇಕಡಾವಾರು
1952	499	22	4.41	219	16	7,31
1957	500	27	5.40	237	18	7.59
1962	503	34	6.76	238	18	7.56
1967	523	31	5.93	240	20	8.33
1971	521	22	4.22	243	17	7.0
1977	544	19	3.49	244	25	10.25
1980	544	28	5.15	244	24	9.84
1984	544	44	8.09	244	28	11.48
1989	517	27	5.22	245	38	15.51
1991	544	39	7.17	245	38	15.51
1996	543	39	7.18	223	19	8.52

1998	543	43	7.92	245	15	6.12
1999	543	49	9.0	245	19	7.8
2004	539	44	8.2	245	28	11.4
ಸರಾಸರಿ	529	33	6.29	239	22	9.17

ಮೂಲ: ಖಟಣಜಡಿ ಕಚಿಡಿಟುಚಿಟಜಟಣಚಿಡಿಥಿ ಗಟಿಂಟಿ, 2005

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾ ನಂತರ 1952 ರಿಂದ 2004 ರವರೆಗೆ ನಡೆದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಯಾವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಪ್ರತಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಲೋಕಸಭೆಗಿಂತ ರಾಜ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ನಂತರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಶೇ. 9 ಕ್ಕಿಂತ (1999) ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜ್ಯಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಶೇ. 51.51 (1991)ರ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಭಾರತದ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಏರುಪೇರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಒಂದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ಸರಾಸರಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 6.29 ಸರಾಸರಿ ಪ್ರಮಾಣವಿದ್ದರೆ ರಾಜ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. 9.17 ರಷ್ಟಿದ್ದು ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಒಂದು ರೀತಿಯ ನಿರಾಶಾದಾಯಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದು ಮಹಿಳಾ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಸುಧಾರಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಭಾಗರ್ವ ಬಿ.ಎಸ್., "ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಅಡ್ಮಿನಿಷ್ಟ್ರೇಷನ್ ಡೈನಾಮಿಕ್" ಆಶಿಷ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ ನ್ಯೂದೆಹಲಿ, 1978
2. ಮಹೇಶ್ವರಿ ಬಿ., ಲೋಕಲ್ ಗೌವರ್ನಮೆಂಟ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಅಗರವಾಲ್ ಎಜುಕೇಷನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ಆಗ್ರಾ, 1963
3. ಮಿಶ್ರ ಎಸ್.ಎನ್., "ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಲೀಡರ್ಶಿಫ್ ಇನ್ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್"
4. ರಾಜಶೇಖರ್ ಹೆಚ್.ಎಂ., 'ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ' ಕಿರಣ್ ಪ್ರಕಾಶನ (ಹತ್ತನೆ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿ) 2008
5. ಡಾ.ಡಿ. ಮಂಗಳಾ ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ 'ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನದ ಒಂದು ಶೀರ್ಷಿಕೆ' ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, 2007
6. ಯೋಜನಾ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, ಮಹಿಳಾ ಶಸಕ್ತೀಕರಣ, ಅಕ್ಟೋಬರ್, 3008
7. ಡಾ.ಗೀತಾ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಮಆನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, 2009
8. ಡಾ.ಜ್ಯೋತಿ ಶಶಿಕುಮಾರ್., 'ಮಹಿಳಾ ಸಾಮಾಜಿಕತೆ' ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, 2007
9. ಡಾ.ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ., ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ, 2001